

Urauči a tvorba svitků

Protože kaligrafie i tušové obrazy se píšou štětcem na jemný papír, je nutné je pro vyrovnání a zpevnění podlepit dalším papírem (*urauči*). Na takto podlepené dílo se pro okrasu přilepují po stranách další papíry či plátna a vytváří se tak svitky, paravány, sešity či panely. Tato úprava (*hjósó* či *hjógu*), v Evropě odpovídající rámování, vedla ve východní Asii k vytvoření samostatného řemesla, které se do Japonska dostalo spolu s buddhizmem s prvními spisy z Číny. V období Heian se pomocí této techniky vyrábely svitky *emaki-mono* a posléze našla uplatnění i v tradiční architektuře aplikací papíru na zasunovací dveře *fusuma* a paravány *bjóbu*. Řemeslníci zabývající se tímto řemeslem sice nevytváří samostatná umělecká díla, nemalou měrou ale ovlivňují mnoho odvětví japonského umění. V Japonsku je toto řemeslo vysoce ceněné, protože mnohá díla s kvalitou *hjósó* doslova i obrazně stojí a padají.

Je mnoho technik *urauči* i *hjósó*, v současné době je možné rozlišit dvě základní skupiny - ruční a strojové. Ve srovnání s ruční prací je strojové podlepování rychlejší a levnější, působením použitého chemického lepidla a zahříváním se však obrazy mohou rozpíjet. Strojové zpracování také neumožňuje rozlepení již hotového svitku a opětné „zarámování“ téhož díla jiným způsobem. Ruční práce je na druhou stranu pokračovatelem tradice a mistrovské ovládnutí vyžaduje dlouhou praxi. Kvůli použití škrobového lepidla ovšem práce trvá déle a je tedy dražší. Již jednou sestavený svitek je ovšem možné rozlepit a použít jinak.

Spolu s postupujícími změnami japonské architektury, která se vzdaluje tradici a přejímá stále více prvků z Evropy a Ameriky, se snižuje uplatnění papíru v architektuře a řemeslníci specializovaní na tuto část trhu mají stále větší existenciální problémy. Umění tradiční úpravy obrazů a kaligrafie je však dosud hojně vyhledáváno milovníky těchto tradičních uměleckých směrů, ze kterých se rekrutují i noví řemeslníci. Ani lidí, kteří podlepují a rámují obrazy pouze pro zábavu není v Japonsku málo. Dnes již existují i veřejné kurzy tohoto zvláštního umění, které dává jemnému „rýžovému papíru“ tvar a sílu odolávat zubu času.

Postup práce při ručním podlepování podle jednoho z tradičních postupů.

○ Pomůcky a nástroje:

- Plochý štětec na roztírání lepidla (šířka cca 15 cm)
- Dva větší ploché štětce rozdílné tvrdosti chlupu (šířka cca 15 cm) – pro přitištění obrazu na podlepovací papír
- Pracovní podložka – stačí běžný stůl
- Podložka pro dočasné přilepení podlepeného obrazu během schnutí (nejlepší je volné prkno, které je možné postavit do svislé polohy)
- Lišta pro přenesení lepidlem natřeného podlepovacího papíru na obraz
- Ruční postřikovač na pokojové rostliny s čistou vodou
- Nůžky
- Nůž na papír
- Tenké šídlo

○ Materiál

- Obraz či kaligrafie (Je dobré ponechat obraz několik měsíců proschnout, aby se tuš při opakovaném navlhčování nerozpíjela. Krátkým propařením zaschlého obrazu dosáhneme jasnějších barev.)
- Japonský papír určený pro podlepování (Je možné použít jakýkoli papír s dlouhými vlákny. Na všech stranách by měl o cca 2 cm přesahovat obraz.)
- Kousek papíru cca 2 x 5 cm
- Škrobové lepidlo (Pokud nemáte originální lepidlo, je možné jej nahradit lepidlem vyrobeným ze škrobu či hladké mouky podle níže uvedeného postupu.)

○ Výroba lepidla

- 500 ml vody a asi ½ hrnku pšeničné hladké mouky.
- Obojí dobře rozmícháme v hrnci a za stálého míchání povaříme na mírném ohni.
- Když celý objem zkrémovatí, odstavíme z ohně.
- Po vystydnutí přimícháme 5 – 10 ml disperzního lepidla (např. Herkules).

○ Postup práce

- Část lepidla naředíme vodou.
- Obraz položíme rubem vzhůru na pracovní desku a rovnoměrně navlhčíme rozprašovačem. Doporučuji stříkat ze vzdálenosti cca 40 cm v několika dávkách s přestávkami, aby se papír nenasákl vodou tak, že se bude trhat.
- Když je papír dostatečně navlhčený, přitiskneme jej na podložku pomalými tahy a jemným poťukáváním konci vlasu jemného štětce. Postupujeme od středu k okrajům.
- Vedle obrazu položíme lícem vzhůru podlepovací papír. Stranu přiléhající k obrazu ohneme směrem dolů, ohnutý okraj namažeme hustým lepidlem a přichytíme k podložce, aby se podlepovací papír nemohl vůči obrazu pohybovat.
- Štětcem na lepidlo celý podlepovací papír rovnoměrně natřeme. Tahy by měly také směřovat od středu k okrajům, aby se papír vyrovnal.
- Na okraj odlehlý od obrazu přiložíme lištu a podlepovací papír zvedneme až po přilepený okraj.
- Podlepovací papír překlopíme na obraz. Tato práce je na celém procesu nejdůležitější a vyžaduje maximální soustředění, protože mezi podlepovacím papírem a obrazem nesmí zůstat ani bublinka vzduchu. Při kládáme postupně od fixované hrany a papír můžeme průběžně přitlačovat jemným štětcem.
- Opatrně, aby nedošlo k porušení obrazu, jemným štětcem vyhladíme případné nerovnosti a nastojato uchopeným hrubším štětcem několikrát proklepeme celou plochu, aby se oba papíry

dobře propojily. Případných bublinek je možné se zbavit propíchnutím šídlem a vytlačáním vzduchu.

- Přípravený kousek papíru přiložíme na jeden okraj podlepeného obrazu tak, aby kratší stranou mírně přečníval.
- Opatrně nadzvedneme roh podlepeného obrazu a přesvědčíme se, že oba listy jsou bezpečně slepené. Oběma rukama zvedneme podlepený obraz a přitiskneme ho lícem vzhůru na podložku pro schnutí. Tu je dobré umístit svisle, aby se obraz vlastní vahou vyrovnal.
- Dlouhými tahy jemným štětcem shora dolů přitiskneme obraz na podložku.
- Hustým lepidlem potřeme přečnívající okraje podlepovacího papíru v šířce asi 1 cm, aby se dobře přichytil k podložce a během schnutí se nekrabatil.
- Když obraz dobře proschne, vsuneme nůž na papír pod proužek papíru mezi obrazem a podložkou a opatrně obraz oddělíme.
- Přebytečné okraje odřízneme.

Harumi Yamada